

Kultuuriministeerium

Teie: 30.09.2026 nr KUM/26-1083/-1K

Meie: 23.10.2026 nr 1-7/277-3

Muuseumiseaduse muutmise seaduse eelnõule arvamuse andmine

Lugupeetud minister

Siseministeerium on tutvunud muuseumiseaduse muutmise seaduse eelnõuga (edaspidi eelnõu) ning kooskõlastab eelnõu märkustega. Siseministeerium toetab põhimõtet koondada keskne hoiustamis-, konserveerimis- ja digiteerimispädevus ühte organisatsiooni. Siseministeeriumi valitsemisalas tegutseb üks riigile kuuluvat muuseumikogu kasutatav muuseum, mistõttu on oluline saada selgus keskse teenuse praktilise korraldamise ja rahastuse küsimustes.

1. Keskse teenuse praktiline korraldus

Seletuskirja kohaselt osutab riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavatele muuseumidele konserveerimis- ja digiteerimisteenust praegu Sihtasutuse Eesti Vabaõhumuuseumi konserveerimis- ja digiteerimiskeskus Kanut. Eelnõuga viiakse selle kompetents üle Eesti Rahva Muuseumile, kelle ülesanne on eelnõuga lisatava § 4² lõike 2 punkti 3 kohaselt osutada riigile kuuluvatele muuseumikogudele kesket hoiustamis-, konserveerimis- ja digiteerimisteenust. Eelnõu § 4⁹ lõike 2 kohaselt sõlmib valdkonna eest vastutav minister Eesti Rahva Muuseumiga halduslepingu, milles lepitakse kokku muu hulgas selle ülesande täitmise täpsemad kohustused. Seletuskirja selgituse järgi määratakse halduslepingus teenuse sihtrühm, kavandatav maht ning konserveerimisele ja digiteerimisele minevate museaalide valikupõhimõtted ja kord. Eelnõu tekstis endas teenuse kasutamise tingimused puuduvad.

Seletuskirja punktis 6.2.1 on märgitud, et teenuse pakkumine Tartus ja Tallinnas vähendab museaalide transportimisega seotud kulusid ja riske. Seletuskirjas ei ole selgitatud, kes museaalid teenuse osutaja juurde ja tagasi toimetab ning kes transpordikulud kannab. Lisaks ei selgu, kuidas muuseum kesket teenust tellib ja millistel tingimustel seda osutatakse.

Seletuskirjas on korduvalt märgitud, et eelnõuga ei muudeta Kanuti teenuste kättesaadavust ega muuseumide rahastamise põhimõtteid. Samas muutub teenuse osutaja ning lisandub keskse hoiustamisteenuse osutamise ülesanne, mistõttu muutub ka teenuse korraldus. Seletuskirjast ei selgu, millised on sellest tulenevad praktilised tingimused ja kulud teenust kasutavatele muuseumidele. Eelnõu § 4⁹ lõike 5 kohaselt arvestab valdkonna eest vastutav minister halduslepingu ja rahastuskokkuleppe läbirääkimistel teiste riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavate muuseumide vajadusi ning riigieelarves muuseumide toetamiseks ette nähtud vahendeid. Seletuskirjast ei selgu, kuidas neid vajadusi välja selgitatakse. Palume seletuskirjas kirjeldada, kuidas keskne hoiustamis-, konserveerimis- ja digiteerimisteenus pärast eelnõu jõustumist praktikas toimib, sealhulgas kuidas muuseum teenust tellib ja kuidas korraldatakse museaalide transport. Samuti palume selgitada, mille alusel valitakse museaalid, kui teenuse maht on piiratud, ja kuidas arvestatakse eri valitsemisalade muuseumide vajadusi.

2. Teenuse rahastamine

Seletuskirja punkti 6.2.1 kohaselt saavad kõik riigile kuuluvaid muuseumikogusid valdavad muuseumid teenust tellida eeldusel, et riigivara valitsejast ministeerium on selleks toetust eraldanud, ning see, kas toetus eraldatakse muuseumile või otse teenuse osutajale, on poolte kokkuleppe küsimus, mida muuseumiseadus ei reguleeri. Seletuskirja punkti 6.2.3 kohaselt lepitakse teenuste mahud kokku halduslepingu ja iga-aastase rahastuskokkuleppe raames, lähtudes riigieelarve võimalustest. Neist selgitustest ei nähtu, millises ulatuses teenusega seotud kulud kaetakse riigieelarvest ja kas muuseumidel tuleb arvestada täiendava omafinantseeringuga. Palume seda täpsustada.

Seletuskiri käsitleb Kanuti teenuse tasuta või tasulist osutamist erinevalt. Seletuskirja punkti 6.2.1 kohaselt ei muudeta eelnõuga Kanuti teenuste kättesaadavust ega muuseumide riigieelarvest rahastamise põhimõtteid. Samas punktis märgitakse, et riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavatel muuseumidel on õigus saada Kanuti kaudu tasuta konserveerimis- ja digiteerimisteenuseid, ning samuti, et kõigil muuseumidel on võimalik teenust tellida tasu eest. Seletuskirja lisas 1 (märkuste tabel) on Eesti Muuseumide Liidu märkusele antud vastuses aga selgitatud, et teenus ei ole tasuta, vaid Kultuuriministeerium tasub selle eest oma valitsemisalas tegutsevate muuseumide kasutuses olevate muuseumikogude osas otse Kanutile. Nendest selgitustest ei selgu, kas konserveerimis- ja digiteerimisteenus on riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavatele muuseumidele tasuta või tasuline. Palume seda selgitada ning kirjeldada, kuidas see korraldatakse, kui teenust hakkab osutama Eesti Rahva Muuseum.

Hoiustamisteenust ei osuta seletuskirja kohaselt praegu keegi. Seletuskirjas on märgitud, et pärandihoidlate rajamise ja ülalpidamise kulud otsustatakse eelnõust sõltumatult. Seletuskirjast ei selgu, kas ja millistel tingimustel on hoiustamisteenus riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavatele muuseumidele tasuta või tasuline ning kelle kulul see osutatakse. Palume seetõttu seda seletuskirjas täpsustada.

3. Teenuse kasutamise vabatahtlikkus

Seletuskirja punkti 7 kohaselt jääb kohalike omavalitsuste hallatavate muuseumide jaoks teenuste tellimine Kanutist vabatahtlikuks. Eelnõu tekstist ei nähtu kohustust kesket teenust kasutada, kuid seletuskirjas ei ole vabatahtlikkust riigimuuseumide ja riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavate muuseumide osas sõnaselgelt kinnitatud. Palume täpsustada, kas keske hoiustamis-, konserveerimis- ja digiteerimisteenuse kasutamine on riigimuuseumidele ja riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavatele muuseumidele vabatahtlik või nähakse tulevikus ette olukordi, kus nad peavad neid teenuseid kasutama.

Siseministeerium palub eeltoodud märkused eelnõu edasisel menetlemisel arvesse võtta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Igor Taro
siseminister

Pille Tees
pille.tees@siseministeerium.ee